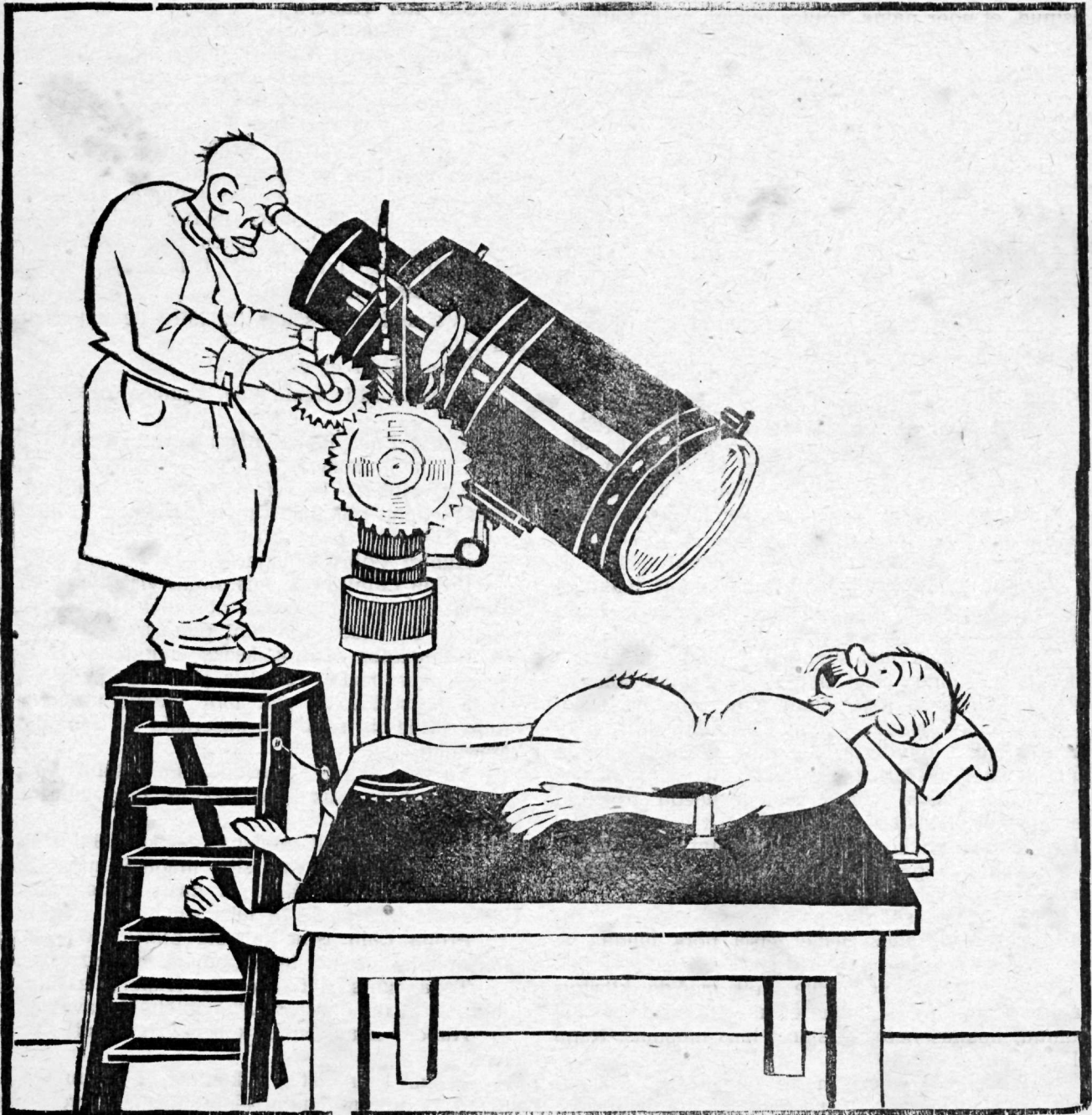

MEIE MATS

Callinn, Nädaliraha, 17 ♦ Nädalleht ♦ 19 aastakäik ♦ 1921 ♦ Jaanuar, 15 ♦ Nr. 2 (279)

Gori joonistus.

ESTI REISIJA SOOME PIIRIKONTROLLIS.
(Wäike tulewiku pilt).

Soomlane: „Ja, eestlast ei wõi uskuda
— ta weab piirituse ka naha wahel siia!“

Kui naine küsib...

Henrik Saar (Ints).

„Ma ei taha,“ vastas Hubert. „Ma ei usu inimese õnne sisse. Ei ole mina näinud õnne, ei näe ka minu poeg — seda enam, tütar. Ja minu naine. Ma tean, ma olen meeldiv, kuid... kuid...“ Ühe sõnaga, minu süda ei armasta enam. Ta armastas liig ja põles läbi.“

Need sõnad tundusid Huberti suus nii külmad väsinud, et noor naine, tundes midagi nagu katkestavalt läbi vajutatud, tase, hinge pidades, kuid kuumalt ohkas.

Siis aga tundus talle, nagu oleks ikka selle külmuses ja väsimuses väike niidike igatsust, väike sütenõriku plahvatavad tuld.

„Aga vast ei ole teie läbipõlenud, ainult on katkenud vool, mis teid süütaks. Kui uut voolu...“

Naise näos värises puna ja süda pakitses: oli väike piinlikus tundeist, nagu oleks see näpunäide oma peale. Ka Hubert tundis seda kaljut puurivat, uuesti ja uuesti keerlevat lainet ja vastas.

„Ei. Mina olen, kui läbipõlenud elektrilamp, mida enam keegi ei osta ega varasta.“

Noor naine läks õhetavalt punaseks. Ta tundis, et Hubert tema mõttest aru sai.

Ka Hubert oli ebevil. Ta pidi andeks paluma, kuid ka seda ei võinud — kartis haavata prouakest näitamisega, et tema südame saladus salatulukesena põles, et ta iha on paljastud.

Sel silmapilgul astus teenija lävele ja teatas, et laud kaet.

Kumbki ei tõusnud ega fausunud sõna.

Proua Lain viivitas, et puna näolt lahkuks, kuid kartes, et ta oma viivitamisega oma puna välja annab, punastas veel enam.

„Vabandage üks silmapilk!“ sõnas ta siis ja läks teise tuppa. Seal haaras ta seinalt käterätiku ja kattis sellega kinni oma õhetava näo.

Kui näo palavus külma käterätikusees veidi tagasi andis, puudertas ta näo värskelt üle ja tuli, pehmet naeratust ette tehes, tagasi saali.

Hubert istus juba külma, peaaegu trotsitud rahuga ja klõbistas klaveril ühe käega refraini: „Das war in Schöneberg im Monat Mai...“

„Palun väga!“ sõnas proua Lain lõbusalt, milles siiski veidi kuiva tehtavust tundus.

Nad läksid söögituppa.

Istusid vastamisi teine teisel pool lauda.

Nende pilgud puutusid kokku.

Proua Lainil lõi pähe, tuli meelde kitsikus saalis, talle tundus, nagu oleks Hubert teda läbi näinud, hakkas häbi, ja silmis läks mustaks. Nägu oli tulekahju.

Hubert sai noore naise õnnetusest, kitsikusest aru, tegi ennast toonis nii omaseks, koduseks, vennaks, ja küsis asja sumbufades:

„Vabandage, kas ma mitte millega teie ilutunnet ei haavanud?“

See oli õli tulde.

„Ta nägi kõik!“ karjus proua Lainis hää. Proua Lain tarretas silmapilguks. Ta tunded olid alasti. Alasti võõra meesterahva ees. Ta tõusis lauast üles ja ruttas teise tuppa, käed silme ees, puhkes nutma.

Hubert jäi istuma.

Proua Lain langes kummuli diivani nurka, surus pea padja sisse ja nuttis.

Ta nuttis kaua. Nuttis, kuni nõrgaks jäi, kui väike laps, ja pea valutama hakkas.

Siis tuli Hubert.

Istus tema kõrvale diivanile.

„Proua, ärge nutke!“ ütles ta rahustavalt.

See süütas noores naises veel suurema, abitud nutuhoo. Nagu palavikus tuikas ta ihu.

Hubert vaatas ringi. Ta otsis nagu ruumist omale nõu. Pilk mööbli peale kainestas teda. Ta muutus kalgiks, halastamataks. Võttis südame tunde, et proua Lain on üks paljudest, kellel saatusest määratud olla ohver, millest mööda ei pääse, kui surmast. Ja külm mõistus ütles Hubertile, et kui ta siit toast lahkub, siis talle nutja prouakese saatust täitsa ükskõik on.

„Vabandage,“ sõnas ta. „Ma pean paremaks ära minna.“

Proua Lain ei vastanud.

Hubert võttis tema käe, suudles ja läks ukse poole.

Proua Lain lamas nagu surnu. Tuiked ihus läksid palavikumaks.

Kui Hubert üle läve astus, ei suutnud ta ennast enam pidada, kargas istukile ja hüüdis:

„Hubert!“

Hubert pööras ümber.

Proua Laini käed, mis olnud vist hüüul väljasirutet, lamasid hingetult põvedel. Pisarad olid vedanud üle näo jutid läbi puudri.

Rahulikukuks, ükskõikseks muutunud Hubertil kippus naer peale. Ta otsis poosi, et peita nägu.

Seal sattus ta pilk läbi pilukil ukse teisse tuppa ja leidis seal pesemiseriista ja selle kohal käterätiku.

Ta läks sinna. See oli magadistuba.

Prouakese seisukord hakkas talle juba nalja tegema.

— Mis ta küll mõtleb? — käis läbi Huberti pea — nähes, et ma siia magadistuppa tulin.

Ta võttis käterätiku ja kastis selle märjaks. Võttis siis käe peale ja läks saali.

Proua Lain istus lahtiste pimesilmega nagu jampsimisest väsinud haige, vaates kaugusse.

Teda näris nüüd, et ta Huberti eesnimega hüüdnud ja nii oma „sina“ poolehoidu avaldanud.

Hubert istus tema kõrvale ja pani käe ta olale.

Proua Lain istus liikumata. Tapetuna. Ta silmad ei nutnud enam, ainult kaebasid veel nutu järele.

Hubertil kippus süda naerma. Nii määratu oli proua Laini ahastav nägu.

Ta võttis märja käterätiku, vajutas proua-kese otsaesisele, ise muigates.

Kuid muige tardus sealsamas.

Oli ikka kahju.

Proua tõstis käed, litsus rätiku silme ette, tõusis siis üles ja läks magadistuppa.

Hubert jäi diivanile edasi istuma.

Prouakesele magadistuppa järele minna — see tõi ainult muige, pani seisukorra üle pead raputama.

* * *

Hubert istus.

Läks pool tundi.

Hubert istus.

Seisukord oli loll.

— Millega see lõpeb?

Tal hakkas rumal. Ta läks klaveri ette, leidis sellelt noodi „Mandy“ ja hakkas mängima. Ei jõudnud veel lõpetada, seat tuli proua Lain.

Ta oli kahvatu, nagu veidi nõrkend. Ka riided oli ta vahetanud. Valge kolmnurk dekolteega broödörkleidi asemel kandis ta nüüd lihtsat musta siidatlas kleiti, valge triikkraega ja valge musta-silmilise slipsuga.

„Vast vabandate mind!“ sõnas ta juba rahulikult. „Palun väga ja palun uuesti lauda. Kahju, et toit külm juba.“

Hubert tõusis üles ja läks sõnalausumata.

Nad istusid uuesti lauda.

„Jumal teab, mis teie minust küll mõtlete!“ naeratas proua Lain. „Peate vist küll lollikeseks.“

„Mul ei ole selleks mingisugust põhjust. Ma arvasin, et mina kuidagi teie ilutunnet rikkusin ja tunnen enese praegugi kohmetuna.“

„Mitte sugugi. Mitte sugugi!.. Oh, kui mul niisugune otsekoheus oleks, kui teil!“

Hubert kaabitse lusikaotsaga taldreku äärt ja sõnas nagu allatulevalt:

„Teie olete naisterahvas, teilt ei või seda nõuda. Otsekoheus nõuab suurt osa soliid ülbust, viisakat jämedat ülbust, naisterahvas soliidne, viisakas ei saa olla ülbe ja ümberpöörduft. Mitte oma loomu poolest. Orn seitsmeteistkümmne aastane tütarlaps võib õrnasti kõige ropemaid sõnu ütelda, ilma et see meie ilutunnet haavaks — on ju, pagan võtku, ka kõige ropemad sõnad elulised faktorid ja terminid ja asjata räägime kaudselt: mõte on ikka otsekohene. Aga meie moraal, see ei vaatle sõnade käsitusviisi, vaid on juba sõnad, kui ained ära jaganud sikkudeks ja lammasteks. Ja kuidas hea kasvatus soliid naisterahval olla ei luba, nii ta olla ei saa.“

„Täna väga, kui teie minu kasvatust heaks nimetate,“ sõnas proua Lain. „Kuid ma kinnitan, iga naisterahvas nii soliid kui ta ka on, võib ropp olla...“

„Ka soliid ropp,“ tähendas Hubert vahele.

„Ja ka mittesoliid. Ja ülbe otsekohene, kuid ainult ühe tingimise juures: kui nad intiimis sugu-

lased on. Intiim vahekord on nagu mõnesugune õnnistus.“

„Aga just selle intiimse vahekorra loomiseks olekski vaja otsekoheust.“

„Tõsi,“ kinnitas proua Lain.

Hubert rääkis edasi.

„Ma räägin, kui meesterahvas... Tuleb ette juhusi, et mõni möödaminev naisterahvas nii kangesti sinu peale mõjub, et ümber pöörad ja teda nagu keti otsas jälgid. Ja sa ihkad teda, ei tea isegi, mispärast. Sa ei taha teda naiseks. Ta on kui klaas imeviina, mida sa veel maitstnud ei ole, mida sa aga maitsta tahad, sest et see klaas, see vein teiste hulgast oma värvi, oma lõhna poolest sind nii väga veetleb. Sa ei või aga võtta, vaid pead ootama, kuni pakutakse. Muidu aga ei anta, kui sa viina eest midagi teinud ei ole ja ka teha ei saa, sest et ei tea, mis selleks tegema peab... Ma näen vastu tulema naisterahvast, ma ihkan teda, ainult silmapilku... Ma olen valmis maksma summat, mis talle nii paljugi võimaldab — aga ei ole keelt, mil seda avaldada, et sind mitte ropuks, teotajaks ei nimetada. Ei tule järeldusi, ei kaota ta midagi, aga mind teeks ta silmapilguks õnnelikuks... Ei! Vaiki ja kõiki ei jõua ju naiseks võtta, ei ole nii pikka elu, et nende ligi pääsemiseks aega, sõnu ja kannatust kaota. Kõlblus on, kui kuri vanaema, kes tütreaga ei lase „suurte inimeste asjade“ üle rääkida ja tütre ära ajab. Kõlblus ei luba küsida kõige tarvilikumat, mida üks võõras soliid naisterahvas ilma liigaja kulutamata anda võib ja, võib olla, ka koguni anda tahab...“

Hubert peatas.

„Naisterahval on niisamuti ja veel hullem,“ sõnas proua Lain.

„Jah,“ vastas Hubert. „Kuid kui naisterahvas esineks, oleks tagajärg teine: meesterahvas oleks üllatunud, kohmetaks, kuid veel paar sõna naisterahva poolt ja meesterahvas on ka nõulik kavalier, kui just naisterahvas ise inetus ei ole. Meesterahvale annab aga naisterahvas vastuseks ka siis „fui“ kui ta ka heameelega „jah“ hüüaks.“

Proua Lain hüüdis teenija ja see tõi teise roa.

„Vaim on küll vahel valmis, aga liha nõder,“ tähendas ta siis Hubertile.

Hubert pidas paremaks vaikida.

* * *

Pärast lõunasööki palus proua Lain Huberti midagi mängida.

Hubert mängis üliõpilaste laulu Leonid Andrejevi „Meie elupäevadest“.

Proua Lain häälitse tasa la-la kaasa.

„Vast laulame?“ küsis Hubert.

„Laulame,“ vastas proua Lain ja lasi Hubertile näkku vaates klaveri najale.

Laul lõppes.

Siis korrati Vene keeli.

Selle järele laulsid nad „Наша жизнь коротка!“

„Oh, kuidas nende laule viisi elada tahaks!“
ohkas proua Lain.

Hubert lõi paar akkordi ja küsis siis:

„Olete oma mehega õnnetu?“

Proua Lain jahmatas. Nägu tuksatas tasa.

„Minu mees on minu mees. Ja mina olen
tema naine. Meie elu on abielu. Meie ei hõiska ega
kaeba.“

Hubert sai aru, et ta oma taktita küsimusega
võõra eraellu oli tunginud.

„Vabandage!“ palus ta aralt.

„Pole viiga,“ vastas proua Lain lihtsalt.

Hubert võttis paar akkordi ja laulis:

„Räägi, öö, minu eest!

Armastan ma seda meest!

Ei ta minu juure jäe,

ei mu ümber pane käe!...

Räägi, öö, minu eest,

las' ta loeb mu silmadest.

Räägi öö!

Räägi öö!

Ümber meie määsi vöö!...“

„Kui ilus viis!“ hüüdis proua Lain. „Män-
gige veel paar korda, et ka minule see viis meelde
jäeks.“

Hubert mängis.

* * *

Nad mängisid kaua.

Proua Lain palus Huberti ka õhtusöögile
jääda.

Hubert jäi.

Pärast õhtusööki läksid nad tagasi saali.

Nüüd mängis proua Lain.

Väljas hakkas pimedaks minema. Aken andis
veel nõrka valgust, nagu udune pilt ekraanilt pi-
medasse kinno.

„Ma arvan, et ma lahkuma pean, sõnas vii-
maks Hubert.“

„Mu mehe voodi on vaba, ma paluks teid
jääda. Teie ei kahetse mitte, kui täna õhtul „Rooma
caffesse“ ei lähe.“

„Teis on emalik tunne inimest määrimise eest
hoida,“ kiitis Hubert.

Proua Lain ei lausunud sõna, kumardas peaga
madalamale ja mängis vastuseks motiivi:

„Räägi, öö, minu eest!...“

* * *

Oli üle südaöö.

Proua Lain magas selili, põlv põlve peal ja
käed väljasirutet üle pea.

Ta oli täitsa kaine ja rahulik. Üleelatud olid
kõik lained ja tuuled.

Huberti käsi oli tema selja all. See tundus
nüüd, nagu ront, kuid proua Lain ei tahtnud Hu-
berti haavata ja kätt ära võtta kästa.

Ta vaatas läbi pimeduse laiali ujuvat lae or-
namenti ja sõnas:

„Ka meie, naisterahvad oleme otsekohe-
sed, aga meist ei saada otsekohe aru!“

Hubert muigas ja laulis:

„Räägi, öö, minu eest!...“

„Kuss!“ keelas proua Lain. „Mõid kuul-
dakse.“

Hubert vaikis.

Ootas.

Viimaks sõnas ta:

„Ma hakkam minema, muidu kahtlustakse
vast, kui ma alles hommikul lahkun.“

Nüüd ei olnud proua Lainil selle vastu midagi.

Hubert lahkus.

Teel mõtles ta:

„Oh, sa püha otsekoheesus! Kui kasulik sa
vahel oled!“

—o—

Riigikogu.

Juba Riigikogu koos.

Marsti lärm on täies hoos,

sest et seal need vastased

pea ühe kangused.

Majanduse mehike,

kes seal oli üksine,

läks nüüd nagu waga tall

põllumeeste käsu all’.

Kommunistid oskmatad —

mida teha? — ei tea nad...

Iseseiswad nüüd seal ka

hakkavad neid juhtima.

Mis siis muud, kui läheb töö, —

seadustest saab plöö ja plöö.

Näib kas unehaigus ka

tuleb mehi waewama.

Praegu küll nad erksad kõik —

alles ees kõik külv ja lõik.

Saalis tutwaid hulka näed.

Auji silmitsema jäed.

Pole enam Raamoti

ega paksu Ipsbergi,

selle eest nüüd Laidoner

istub seal kus Landeswehri

nägi omal sõpru kord —

oli neil wist wäike pord.

Bleimann istub, julge mees:

’i kõsagi, et kohus ees.

Walaskala kõhust ka

Joonas ilmund terwena.

Kõigil oli üllatus

nagu käbi kasepuus —

et need wiis kommuuna meest

wiskawad maske eest.

—ts.

—o—

Misjugune on kõige wanem teadus? — Arsti-
teadus, sest niikaua, kui maailm seisab, on ini-
mesed ikka oma elu surmaga lõpetanud.

— Sarwik. —

—a—

Gori joonistus.

— „Näh, mis ministrel wiga elada ja olla!.. Ega tal pole tarwis päewa läbi põlwest saadik wee sees lamaitada!”

— „Ja noh, kust sa seda tead?.. Ega sa pole ta tööd näinud...”

Kah asjast arusaamine.

Riigikogu saadik ronib ähkides Toompea mäest üles losji poole.

Keegi, kel olnud head lootused Riigikokku pääsemiseks, sõnab oma sõbrale:

„Seda teed peame kõik käima!”

Sõber vastu:

„Rumal! Mina küll rahvasaadikuks saades ei hakka seda maad kõmpima: sõidaksin walitsuse autos mäest üles ja alla!”

Oswi.

Hirromant.

(Katke pikemast romaanist.)*

Gori.

Oli õhtu. Ja oli pime.

Kõrgete majade fasaadid särasid tulenööpides, nagu ennesõjaaegsed salanõunikkuude mundri rinnalehed ja tänavad jooksisid tagaajatud niiskest haisevast pimedusest, vastu wirisewatele latrituledele.

Oli õhtu. Ja oli pime.

Taewast ei olnud. Oli ainult määratu ammuli suu, mis oli pärani aetud üle majade ja kus hiilgas üksainus kõwer kuldhammas.

Me olime Connyga läbielanud I seeria „Hispaania ilmapeata saianaine ehk kaks kuud kaktuse põõsas“ ja sammusime nüüd, pealaeft jalatallani siiruwiruliste tundmustega täidetud, koju poole.

Ma hoidsin oma parema käega hellalt kinnita pahema käe alt ja tundsin läbi wateeritud palitu, kuidas ta noortes soontes walged werelibleid häwitasi punaseid ja ümberpöörduft.

Astudes puutus mu puus ta puusa ja see puutumine oli saladusliselt magus ja see puutumine wiis minu hingest midagi tema hingesse ja ümberpöörduft.

See oli endosmos ja egosmos ehk Eesti keeli — import ja export.

Ja taewas sai wäga hästi kõigist sellest aru ja naeris ääretu ammuli kistud suuga ja üksik kõwer kuldhammas hiilgas kihwtijelt ses pärani aetud suus.

Oli õhtu. Ja oli pime. Oli külm.

Lumeterad olid ümarad, nagu haawlid ja sisselid wihaselt, kui neid tühjad kohad liiga täis laadinud ja madalale kinni jäänud... Ootab kõwemat tuult, mis purjud täis puhuks ja koorma edasi wiiks!

Me sammusime mööda lumist promenaadi. Raagus puud tee ääriel olid nagu walgetes haawasidemetes kooljad.

Üksikul pingil koonutas kõssis inimkogu.

Aeg oli hiline.

„See waene mees on wist magama jäänud... Külm wõib ta ära wõtta...“ ütles Conny.

„Ta on wist enese tühjad kohad liiga täis laadinud ja madalale kinni jäänud... Ootab kõwemat tuult, mis purjud täis puhuks ja koorma edasi wiiks!“

„Suih, kui ropp sa oled, Benjamin! Ärata ta parem üles ja ütles, et ta koju läheks, seal on ometi soem.“

„Kust sa seda tead?.. Wõib olla on weel külmem — ehk on naisemees!“

„Suih, Benjamin! Seda ma ei oleks sinust küll uskunud!“

„No noh, armas tütarlaps ja naine, ära pahanda! See oli ainult nali... Lähme kaeme perra, mis isand tu om!“

*) Katked on nüüd moodis. Meie suuremad ja pikemad kirjanikud kirjutawad nüüd ainult katkeid. See on uus kirjandusline wool — katekismus.

Me astusime mehe juurde. Ma puudutasin teda õlast.

„Noorherra, praegusel filmapiigul on umbes kolmteist kraadi külma!“

Mees ei teinud mingit häält.

Ma raputasin tugewamini.

„Noorherra, ma wõin teile kindlaid tõendusitua, et ülearune külmatarwitamine inimese organismusele kahulik ei ole ja nõnda edasi.“

Mees ajas silmad lahti, tõstis pea üles, laskis kohe jälle tagasi wajuda ja sõnas tumedalt:

„Ma olen hirromant!“

„Mis ta ütles?“ küsis Conny ja püüdis mehele kaabu ääre alla waadata.

„Ta ütles, et ta hirromant on.“

„Hirromant!.. Mis asjaloom see siis on?“

„Noh, muidugi mõista... hirromant... noh, hirromant, see on — tulewiku ettekuulutaja, muud midagi.“

„Tulewiku ettekuulutaja!.. Tõesti!.. Kuule, Benjamin, armas tirkukeng, laseme enestele ettekuulutada! Jah?“

„Hmja... No kudas nüüd?.. Mis moodi sa siin praegu... tänawal... kange külmaga... Ah tühja, lähme edasi, sul hakkab külm!“

„Ei, ei, Benjamin, ma tahan tulewikku teada saada... See on üks tark mees... Ta näost on näha!.. Waata, kui peened näojooned tal on!.. Me kutsume ta enese juurde. Las' ta kuulutab meile ette!“

„No ja, kui sa just tahad... Ma annan talle meie aadressi, las' tuleb meile, kui aega saab... kui sa just tahad...“

„Ei, ei, Benjamin, wõtame ta kohe kaasa!.. Ma tahan kohe teada saada. Täna on wanakalendri uus aasta ja kõige parem aeg... Kui edasi läheb, ei ole nii hea... Wõtame ta kohe kaasa!“

Ta wõttis mehe käest kinni.

„Herra hirromant, kas te ei tahaks meiega kaasa tulla... Me elame siinsamas kohe... paar maja edasi... Ma tahan, et te meile ette kuulutaksite!..“

Mees tõstis pea palitukrae seest üles, pilgutas silmi, tegi siis käega õhus järsku kolmiknurga ja ütles:

„Ma... olen hirromant...“

Mu kannatus lõppes.

„No, kui te hirromant olete, siis tulge kaasa!.. Meil läheb teid tarwis!.. Mis te siin tükute!.. Meie... jälle... hm... Conny... see preili tahab, et te talle tulewikku ette kuulutaksite!.. Wõite te seda teha?“

„Mina?.. No ikka!.. Iga tund ja iga minut... mina olen hirromant!“

„No siis edasi! Tahate wõi ei taha?“

„Mina?.. No ikka! Iga tund ja iga minut tahan!.. Ma olen hirromant!“

Mees ajas enese püsti, tõmbas pea sügawale palitusse, astus paar sammu ja jäi siis seisma.

„Ta liikmed on külmaga kangeks jäänud... Benjamin, aitame teda!“

Conny wõttis mehel käe alt kinni.

Oi jah! ja ma tegin sedasama teisejt küljest.

Ja nii läksime me taarudes pikki promenaadi, nagu taluks rasket kahekorwaga potti.

Taewa üksik kuldne kihw aga hirwitas jäätanud puude ripsmete wahelt kihwtiselt.

Pika ja hädaohtliku turnimise järgi jõudsi me wiimaks maja ette, mille hoowiwärawale oli keegi juudasenahk joonistanud wiimse wõimaluseni hullu krenpli allkirjaga „ääd uudastad!“ Siin elas ma ja ... hm ... Conny ka... Me olime koju jõudnud.

Ettewaatlilikult, nagu kannaks me Siiami kuninga kallist pulmakrooni, talutasime mehe trepist üles mu kahe kambritoa salapärase labürinti.

Ettewaatlilikult, nagu oleks meil Montezuma ajaloolise kõdunenud pealuuga tegemist, asetasi me ta kushetile, kus oli — oi, noorust! — nii mõnigi armas olewus tihhilugu lamanud, wiibides magusas kirehurma rammestuses ja paljastades kärsktult hambaid, ootes armsamat, kes ta niikaugele wiinud*), et waotada need walged läikiwad hambad kirglike haammustusega armsama (see tähendab — minu) õlgadesse ja anduda siis ... oma saatusele, nagu rõngasse kistud us...

Mees oli nähtawasti uue platwormiga täiesti rahul, sest ta jäi häält tegemata lamama. Ma keerasin tule lampi ja hakkasin palitit seljast ära kiskuma.

Conny oli sellega juba walmis saanud ja istus armulikult hiromandi kõrwale. Ta pani käe, walge ilusa käe, ütlen ma teile, pehme ümara käe hiromandi kaela ümber ja raputas teda õrnalt.

„Herra hiromant, tõuske nüüd wahel üles — me oleme kodu... Kuulutage meile ette... Jah!“

Mees püüdis filmi lahti ajada, kuid see lünnitas talle wiist hirmust piina, sest ta krimputas walusalt nagu ja laskis nad kohe uuesti kinni wajuda. Kuid ta tundis wahje naisterahwast, kui ta arwas sellega Conny peale mõjuda wõiwat.

Pehme peoga silitas Conny hiromandi bulldogi palet ja raputas teda kõwemini.

„Herra hiromant, tõuske juba kord üles!.. Pikk öö on ees, jõuate end weel wälja puhata... Ärge laske meid niikaua oodata!“

Mees lõi sinised silmad lahti, wahtis sinise arusaamatusega ümber ja sõnas siis, käega õhus järsku kolmiknurka tehse:

„Ma ... olen hiromant...“

„Sa jumal, see on ju teist wäga ilus, et te hiromant olete ja sellepärast me teid siia kutsusime, et te hiromant olete... Me tahame, et te meile meie tulewiku ette kuulutaksite. Te wõite ju seda?“

Mees waatas Conny otsa, nagu oleks see ära-seletamata rebus, siis minu otsa, nagu oleks ma Salmi Jaagu waim, siis laual kükitawat tindipotti, nagu oleks see maailma esimaadleja Tsumlai-Pomm ja ei lausunud midagi.

*) See tähendab — mind.

Siis raputas ta kõige suurema imestusega pead ja laskis enese pea ees Conny sülle.

Ma tõusin üles, wõtsin tal õlast kinni ja seadsin ta jälle loomulikku seisukorda.

„Kuulge, herra! Ma palun teid wiisakuse pii-ridesse jääda, sest ma olen teatud mõttes eraomanduse poolehoidja ... hm... Ja kui te mitte ei taha meile ettekuulutada, mis-ajakohaselt tasutud saab, siis ... olge lahked... Jah!“

„Aga, Benjamin, ära ole nii närwiline. Ta ei ole mulle weel midagi paha teinud... Ära ole nii naljakas ikka. Waata, kui peened näojooned tal on...“

Ja siis hiromandi poole:

„Herra hiromant, nüüd hakkate te kuulutama? Eks?... Jah?... Pean ma kaardid tooma?... Wõi kuulutate wee pealt? .. kohwi pealt?... wiina pealt?..“

Hiromandi silmis lõi tujukete põlema.

„Ikka wiinaga ... ikka wiinaga ... lasse...“

„Benjamin, sul on weel wiina järele... Too see siia... Too see wiin siia, Benjamin, ma palun sind...“

„Jälle seesamane ... paljukest mul teda seal on ... paari toobi osa ... läheb omalgi waja ... juhtud külmetama wõi ühte-teist...“

„Benjamin, kui sa mind wahegi armastad, siis tood sa wiina siia!“

Ma tõin wiina.

„Olge lahked, herra hiromant, siin on wiin... kurat ja ... Mis?... mis te ütlesite?... ütlesite midagi wõi?“

Conny ulatas pudeli mehe kätte.

„Wiin on siin, herra hiromant. Nüüd laske lahti!“

Hiromant pilgutas kärmelt filmi, tõstis siis pudei wasltu tuld ja waatas, palju seal sees on.

„Noh, herra hiromant, ärge kantke midagi! See on selge wiin... Laske aga nüüd lahti... Hakkake pihta!.. Tehke algust!.. No ärge wiivitage, ma palun, hakkake pihta!“

Mees waatas Conny otsa, nagu oleks see Maharadsha kuninga kolmas naine, siis minu otsa, nagu oleks ma Kalkuta kuiwanud pajupõõsas, wõttis siis kondiste wärisewate sõrmedega pudelilt korgi ja lõi ühe hooga pudeli tühjaks. Siis pigistas ta hambad kõwasti kokku, tõmbas kulumude wahele wao ja wahtis suurte silmadega laual ringi.

Ma wiskasin pahase pilgu Connyte näkku.

„Aga, Benjamin, siin ei ole ju midagi halba!.. Head kõnemehed wõtawad ikka enne kõne algust wäiksed napsid. See annab mõttelendu ja sõnade woolu. See on ju loomulik!.. Noh, herra hiromant, kas nüüd läheb lahti... Jah?... Benjamin, ole kallid, too weel wiina!“

Keskõini jändasime me hiromandiga ilma mingisuguse tagajärjeta.

Kogu mu wiinatagawara jäi ta ära, kuid ettekuulutused jäid tulemata. Ma olin wahasem kui kunagi enne. Heameelega oleks ma sel mehel elu-

Gori joonistus.

KIRJANIKKUDE KÖRTSIS.

Körtsipappa Priidu: „Ka joodikul peab maitse olema, sellepärast hoia eemale, Albert, neist kahest Augustist seal ja lopi sellega, mis ma sulle rüübata annan!“

natukse seest välja kohutanud, kuid Lonny... Jah, Lonny!..

Nähes, et meie waeu asjata on, sõnasin ma Lonnyle:

„Tibukene, lähme magama! Las' ta wedeleb hommikuni siin kuhesi nurgas, ehk tuleb mõis-

tus pähe. Praegusel ilmapilgul on asjata talt miidagi oodata. Üks on lukus, välja ta ei saa ja hommikul siis katsume uuesti... Lähme, Lonnykene, mis me aega wiidame!“

„Benjamin, mine üksi, ma jään siia tema juurde. Ehk tuleb tal öösel waimustusehoog peale

ja siis on hea, kui ma ta juures olen. Siis ei lähe midagi kaduma... Sa võid ju ühe öö küll üksi olla! Seda armsam olen ma siis jälle sulle... on üks enakorraline juhus ja seda peab kajutama. Mine, Benjamin... head ööd!"

„Aga jälle ... Lonny ... seesamane...“

„Mine, Benjamin... head ööd!“

„Ee ... ee ... head ööd...“

„No olge siis nii lahked ja öelge, mis ma pidin tegema?... Mis?... Igatahes olen ma mees... aga ... no ja — ma läksin ja ei olnud otja ega aru sel kirumisel, mis ma kirusin üksi olles oma toa nelja kurwa seinu vahel.“

Magamisest polnud juttugi.

Ma istusin ukse alla ja mu mõrudat mealt lahutas vähegi see, et inimese teravmeelne leidlikkus oli sünnitanud lukuauku.

Ja selle lukuauku külge intsin ma oma silma, sest kurat ja põrgu, inimene on ikkagi kõige peale vaatamata uudishimuline. Ja näha oli palju. Oi, palju! Ja pikapeale sain ma isegi rõõmsaks, et saatus mulle niisuguse situatsiooni oli loonud, sest see vapustas närve rohkem kui kõik see hablooniline armujant.

See oli üks väikene lõbus vaheldus ja pealegi ei olnud ju Lonny mu „seaduslik“. Noh, ja nii siis istusin ma ja vaatasin. Ja värisefin, keesfin, tormasin ja triiskasin ja olin täis magusat värinat. Hiromant ovi palju elavam kui ma arvata võisin. Ja lõppude lõpuks leidsin ma, et niisugused armsad waheluhtumised väga tarvilikud oleks igas perekonnas, sest see ergutab mehe loiuks jäänud närve, annab talle uut elujõudu, soendab armastuse uuesti üles.

Sest armastus on ainult siis vägew, kui ta hõredega läbipõimitud on.

Ja kas ei ole see täiesti üks kõik, misjuguSte abinõudega saavutada kirgi?..

* * *

Hommikul võisin ma jälle ettetuppa astuda. Hiromant magas kõige suurema südamerahuga kushetil. Ainult ta toaletti oli weidi „korrast ära“.

„Tere hommikut, Lonny!“

„Tere hommikut, Benjamin!“

„Noh, kas ta kuulutas sulle ette?“

„Ah tema wõi?... Ei!.. Ta, waenekene, oli ju nii hirmus wäsinud. Nagu kott magas ta kogu öö! Näe, praegugi ei saa weel wäsinusest ... unest lahti.“

„Ja jah!.. Ma magasin ka nagu kott!“

Kui kohwi laual oli, ajas Lonny hiromandi üles:

„Herra hiromant, nüüd jooge üks tšaks kohwi ja siis ... ja siis, siis kuulutate meile ette!“

Hiromant püüdis silmi wiimse wõimaluseni lahti ajada.

„Kus ma olen?... Kudas ma siia olen satunud?“

„Me tõime teid siia, herra hiromant. Mina ja minu mees! Te pidite meile ettekuulutama!..“

A. Eiwaldi joonistus.

— „Mu mees näind unes, et ta oma noorest märest ilma jäänud — ei toa, kas ma ära suren wõi!..“

—n.

—o—

Eila olite te aga liiga wäsinud ja jellepärast jäi ettekuulutus pooleli... Täna aga peate meile seda löbu walmistama ja kõik ilusti ettekuulutama. Me maksame teile aujasti waewa kinni!“

„Ah ettekuulutama?... Mina wõi?“

„No jah teie!.. Te olete ju hiromant, ettekuulutaja?“

„Ah mina wõi?... Ei ole!.. Ma olen luku-sepp Panguauk ... August Panguauk.“

„Te olete lukusepp!.. Aga te tõendastite ju kogu eilase õhtu, et olete hiromant!“

Mees puhkes naerma.

„Aha ... hahahaha... See on wäike eksitus... Nüüd ma saan aru küll, milles asi seisab!.. Wadake, asjalugu on niisugune, et meil oli eila wäike proow. Näitemängu proow. Tahame pühapäewal ette kanda, nii ütelda asjaarmastajad ... ametiühisufe raamatukogu heaks... No ja noh, seal on

Siis mul ka üks väike osa ... ainult kolm sõna: „Ma olen hiromant...“ No, ja waadake, seda sai hirmsasti tuupida ja õppida ja see on nüüd pealuu sees... Ja eila oli väike kisk ka peas, nii et sellest see ekstitus tuligi... Mis hiromant!.. Hähähääähm!”

Lonny kargas püsti, nagu oleks teda Brasilia punane ufs salwanud.

„Mis? Te ei olegi hiromant! Wälja!.. Wälja!.. Kasige silmapilk siit toast!.. Petis!.. Rööwel!.. Auriisuja!.. Mõrtsukas!.. Wälja!“

Mees jäi suu lahti kohmetanult ümber waatama.

Lonny surus talle kaabulotu pähe ja tõukas uksest wälja.

„Wälja!.. Niisugune walelik!.. Rööwel!.. Wiina lakkus nahka!.. Öö läbi ... seejamel.. Wälja!“

Ma naerisin nii, et westinööp painduwat poognat tehes kohwitasfi lendas.

—o—

Tagaajaw ülikond.

Charles.

Üliloomulik hirmu ja õuduse naljand.

„Musta Kassi“ wõorastemaja kelner Harakas haaras saapad jalast, süütas küünla ja astus pimedasse wõorastemaja kotta, kus lähenes kabinetti nr. 8-da uksele, ühes käes küünal, teises suur leiwanuga, mille kõõgilt koka tagast üle löönud.

Tema plaan oli järgmine:

Awab kabinetti nr. 8. ukse, hiilib sisse ja löikab uinuwa liiakasuwõtja Pakfaka kõri läbi. Haarab seepeale tema paksu rahatasku ja põgeneb sellega linnast.

Tegewus oli lihtne, õnn suur õnnestuse puhul. Oli waja õnne tabada, sest igal ajal ei tule „Musta Kassi“ wõorastemaja liiakasuwõtjad, kel 250.000 Emka, portfellis.

Et Pakfakal 250.000 Emka portfellis oli, seda kuulis kelner Pakfakat kellegile marodöörise puhwetis tõendawat.

Nii siis — asi oli otustaw.

Harakas hiilib hinge kinni pidades uksele. Lükki oli rikkis — seda tõendas ta õhtul Pakfakale. Ja wana uskus, kui ta tõendas talle, et see midagi ei tähenda, sest wäljas olewat kaks ust lukkus, nii et keegi wõoras maia ei pääse.

Oma wõõrad aga olla usaldawad, sest need olewat kõik kohalikud miljonäärid.

Harakas awas ukse hinge pidades. Kuuldus kuis wana nohises. Harakas astus sisse.

Kiirel sammul oli ta uinuja juures ja tõstis noa. Kuulatas. Kojas oli kõik waiki.. Silmad riitwad Pakfaka halli ülikonda, mis sängi ees toolil asetles.

Harakas tegi järsu liigutuse. Nuga löikas kõri läbi ja purskas werd kui fontäänist.

Pakfakas röögatas waewalt kuuldawalt.

Harakas waatas hinge kinni pidades, kus kohwer kalli waraga. See ei puutunud silma. Järgmisel silmapilgul karjatas Harakas, et oleks peaaegu küünla käest pillanud.

See, mis ta nägi, ajas tal kõik juuksed peas ja karwad ihul püsti:

Pakfaka riided toolil, riided, mis asetsejad seal üksteise otjas hunnikus, hakkasid iseenesest liikuma.

Kuna Harakas raidkujuna paigal püsis, kerkis toolilt pintsak ühes westiga, mis pintsaku sisse puged, kuna püksid oma korda westi alla pugesid.

Niisama ronisid saapad pükste otsa.

Haraka kõige suuremaks kohutuseks hakkas kogu, mis peata ja käteta, tema poole liikuma.

Harakas seisis kui keeletu.

Harakas seisis, kui meeletu.

Harakas seisis kui polekski ta Harakas waid mõni malakas.

Siis aga pillas küünla käest ja kargas kotta. Onneks oli üks lahti.

Kuid kojast tagasiwaadates nägi, et Pakfaka ülikond jälgis teda.

Hirmsa kisaga jooksis Harakas läbi koja treppist alla, awas riivi ja laskus uulitsale.

Pakfaka ülikond, peata ja käteta jälgis teda ka siin.

Harakas hakkas jooksuma.

Pakfaka ülikond jookstes järele.

Seal sündis üllatus: Harakas tundis, et ta jookseb, aga — warwasteta.

S. o., ta tundis, et warwad puuduvad.

Minut hiljem tundis, et jookseb põieta.

Ime. See tõi lagus kui katk — pea tundis ta, et jalad poolest põwest maas.

Tagasi waadates nägi lumisel kuust walgustatud tänawal, et Pakfaka ülikond jälgib teda, kuna ta jalgel nagu kõwenenud oli.

Harakas jookstes hirmul. Ta rügas juba edasi põwtil, sest jalad kahanesid igal sammul. Pakfakas aga lähenes kord-korralt ja peagi märkas Harakas, et Pakfaka pükstes olid jalad.

See oli siis, kui Harakal jalgu ei olnud ja ta juba kätel hakkas roomama.

Meeletul ponnitusel hüples Harakas kätel kui konna, tundes kuis ta käed ja ihu kahanewad.

Ta keha oli peagi rinnust saadik olematu, kuna ta käed küünarnukiist saadik, nii et ta küünarnukkest edasi hüples.

Selle wastu nägi ta aga kuuwalgel, kuis tagaajaja ülikond juba tema käsi kandis, kuis ta kõhust ja rinnust täienes ja kuis ta ükslugu lähenes.

Harakas oli meeltheitel. Juba oli ta keha kaenlaaugust saadik kadunud. Juba liikus ta üksnes lühikestel tõngadel, mis ta kätest olid järele jäänud.

Pakfakas aga hingas juba täiel rinnal õhku. Hingas, wõib olla, selle suu kaudu, mis tema eest põgenes.

Harakas teadis, et ta oli kadunud, kui Pakfakas talle lähenes.

Pääsmine oli võimata, sest nüüd oli harakast jäänud järele üksnes pea.

Haraka pea püüdis end päästa, mis võis: ta keerles juba lumisel kuupaistesel väljal.

Paksakas, kes harakalt ta keha riisunud, lähenes hiigla-sammel.

Haraka pea keerles viimsel ponnitusel.

Sel silmapilgul, kui ta viimast korda Paksaka poole oli pöörnud, vilkus tuse hingeldaw rind tema ees.

Järgmisel pilgul tundis haraka pea, kuis kaks kätt ta kõrwust kinni haarasid.

Haraka pea tõoteti Paksaka ülikonna otja. Haraka oma käte poole, mis ühes ihuga Paksaka ülikonda oli pugunud.

Harakas võttis taskust peegli ja waatas: — see oli tema harakas, kel seljas Paksaka riided!

Harakas waatas ringi. Kus wiibis ta? Kuhu oli saanud kuuwalge lumine maastik?

Ta lamas omas sängis. Kõrwal werine nuga, kui ainus kiskendaw tõeasi, et kuritöö oli sündinud, nagu Paksaka riidedki ta seljas.

Siis nii suurt hingepiina, õudust ja ahastust, oli ta tunnud selle aja jooksul, kui (Paksaka numbrist oma tuppä tülles) oli wahetanud oma riided tapetu wastu.

Ei, enam ei kannata ta suuremat õudust välja, mis teda jälgima saaks!

Ja harakas võttis trahsid, tegi silmuse, aetas ühe otja naela külge ja pani silmuse kaela.

Hommikul leiti wõõrastemaja „Musta Kassi“ kelder harakas omas toas ülespoodult ja õoline Paksakas kabinetti nr. 8-das tapetult.

—o—

Santastiline nowell.

Juku.

Oli oktoober ja kõik ootasid kannatamatult juuli algust.

Keegi, kellel oli seljas kalawilladest päitu ja jalas laapad ööpiku keeltest, sõitis Petserist Londoni oma sajawitekümne-aastase ämma seljas. Sadas rahet, mille terad olid suured kui Olewiste kirik ja kerged kui udusulg. Elewandid ja gigant-saurused näugusid õitswais asbesti kaswudes. Kümnesüllased wibrioonid neelasid isuga kõhutõbehaigeid. Kartulimetsas, keska makarooni õitswaid pöösaid, sõid rohelistes lehtmud kalamariini ja lambad munelid kaagutades kuldmine. Sead, lehwitades granade tiiwadega, lendasid lillelt lillele, sumisedes mahedalt. Naime, warjat tindipotist, heitis kangelase poole halasti suurükkki. Kuid kangelane awas rahulikult oma rinnaga ning näidates naisle polewat südant, hüüdis südametäiega:

„Pea, õnnetu, ma olen sinu ema!“

Näremärkused.

Henrik Saar (Ints).

Ka „Naiselts“ tahab piiritusemuugi monopol oma kätte saada, et siis tipukelt wäikeses pudelikeses välja jagada. Et tal selleks enam lootust on, kui „ühistöö“ wõi „Punasel Ristil“, selle juures ei ole kahelda.

Kui piiritusemonopol „Naiseltsi“ käes, on see niisama kahulik „Naiseltsi“ liikmetele kui joojatele. Ei usu? — Olge nii head.

Müüjannadeks saawad nägusad „Naiseltsi“ liikmed ja et paljud just ainult müüjannade pärast piiritust ostmas käiwad, võib lähimüük poole suuremaks kaswada.

Ka kaowad siis ära kõik roojused, sest daamikased annawad tipu ainult ilusatele ja meeldiwatele heerradele, kes ka joobnud olekus välja kannatatawad on. Inetutele ja wastikutele ninadele ei anna nad üleüldse, et need joobnud olekus weel enam ropemaks ei muutuks.

Ka võib „Naiselts“ piiritusemonopoli tõttu paljud oma liikmed tanu alla sokutada. Et helled andjad ära kositakse, selle juures ei ole kahelda. Ja kui üks müüjanna on mehele saand, lahskub ta ametist ja teine tuleb nimekirja järele asemele oma korda ootama.

Ka võib „Naiselts“, et alkohol mitte liig kahju ei teeks, oma nägemise järele piiritusele wett hulka lisada ja „puhta“ ülejäägiga abielukandidaatidele kaasaawara koguda.

Wõiks weel ainult ühte soowitada, et „Naiselts“ ühes napsuga wõiks ka armastust eksploateerima hakata — raspiiwotshno i na wõonojs.

*

„Waba Maa“ kirjutab: „Meie oludes oleks parempoolse bloki uuesti eluletekkimine poliitiliselt täitja arusaadaw, sest puuduwad sügawamad olulised põhjused, mis siin takistuseks ees wõiks seista.“

Jah — ainult nimed: „põllumehed“ ja „tööerakond“, mehed ise on ühesugused libedad buršuaad kõik. Päts wõi Strandmann — mis seal wahje. Ainult wiimasel oli eesseismiseks erakonda waja ja mis siis muud — tööerakond. Tõmbaw nimi ja sai partei rutem kokku.

Ja see uue walitsuse kokkusawitamine. Põlutöoministriks — Jürmann, haridusminister — Kann... Wäga hea. Maaseadus kalewi alla ja piibel kooli. Maaseaduse teostamisest ongi „tööerakonnal“ juba willand — parem juba siis wastase poolt aus surm.

*

• Wõidulaenu pileti jätkuda weel mitme-aastaseks müügiks, kui midagi olulisemat abinõu illes ei leita, mis nende laialiminemist rahwa sekka kiirendaks.

Arusaadaw — keda meelitab sajamargane wõit, kui pileti ise sada kümme marka maksab?

Aga kui igale piletile wäike napsupudel kaasa anda? — kohje läheks piletid laiali.

Ja ei pruugiks sugugi wiina muidu anda.

makseta kaasaneks. Kuulutatagu ainult välja, et võidulaenu piletiga võib niisamuti nagu tsheki-gagi pool toopt wiina saada. Maksetakse ju praegu wiinatšeki eest sada marka ja enam.

Et ühe piletiga mitte rohkem kui üks kord piiritust välja ei saaks võtta, tuleks pileti wiin-andmisel pooleks rebida — pool omanikule, pool wiinamüüale.

Wiinamüüa käest saaks riik siis need pooled piletid tagasi ja teeks wõitjaga wõidu pooleks.

Radikaalne ja kasulik.

*

„Tallinna Teataja“ ja „Waba Maa“ mäa-iwad üksteisele hapuid heeringaid, mädand kartu-laid ja mädand ube kaela. Esimene leiab, et riigi au ja kasud siis kaitstud, kui süüdlane Peet Johan-son ja teine, kui süüdlane J. Kriisa. Midagi umbes sellesarnast, nagu selle auto nr. 119 asi. Et ta kroonu auto, pole tähtis, kui ta aga põllutöoministeeriumi oma ei ole. Autoajutus võib ju wastutusele wõt-mata jääda, aga... kes kurat julgeb ütelda, et see põllutöoministeeriumi auto oli? Polnud ja sel-lega asi waguji.

—o—

Elagu Tartu.

— Sarwik. —

Rääkige n'd mis te tahate, aga mulle te küll auku pähe ei räägi: ma ütlen ikka, et Tartu on Tallinnast palju ette. Ja mis iseäralikkus seal Tallinnas ära ei ole? — Pealinn, ministrid, port-fellid, suitsetud angerjad ja piprakilud on asjad, mille üle praegusel ajal Peipsiäärse sibulanenelase hobusekronugi ei imesta.

Te tahate wagt vastu waielda: aga meil on meri!

— Olge lahked, meil on selle eest Mestitiik! On siis tartlased süüdi, et selle woogusid mõõda piiritust Soome wedada ei saa, ja seal walaskalad ei sigine?

Teete ehk wõidurõõmsa näo ja küsite saatan-liku hirmutusega: „A „Musta Kaspi“ kabarees?“

— Ah, kui maamehelikult nauw te olete. Leidsite, millega puhastwerd tartlast jalust rabada. Meie Wanemuise kõrts ei anna oma wiisakate sigatuste ja „parajate“ hindade poolest ühegi teie kabareele järele. Teenimise nobeduse poolest ei saa teie omad aga lähedalegi, meil võib iga mees rahu-likult kõik Eesti ajalehed ja 66 Isehäälge Matteuse ewangeeliumist läbi lugeda, enne kui tellitud pool-toores karbonaat lauale ilmub.

Millega tahate weel kiidelda? Wahest ehk Pelgulinnaga? No päris hale hakkab teist, — siin olete juba kangesti sissekukkunud, kui rahwaerak-kond oma walimiste lootustega! Meie Pilpaküla wõistlejaid ei tunne, ei sulide arwu, ei ka muude wooruste poolest. Pikemad seletused on ületügsed.

Kui te siiski jonn ei taha jätta ja midagi ette tuua soowite, palun! Hoiatan aga ette, et meil kõik

lähikaalutud on, nagu riigi eelarwe 1920. aasta peale, ja et iga teie wäidet ootab passiw pirn, ehk soowi järele mõni muu puuwili.

Nüüd tahan ma aga Tartust neid asju ette tuua, mida teie tükkis oma kiludega üles ei kaalu.

Wõtame, esiteks, kõige tähtsama, — naised. Mis on ka teie naised? Nad teewad wagt küll oma „elurõõmu ja toredate saabastega“ efekti, millega nad ka üht juhmi sakslast on juutnud enese laagrissi wõtta, kes neile nüüd „Berliner Volkszeitungis“, „Eta lahkel kaastegewusel, reklaa-mi teeb. — Kuid ma ei ole põrmugi kindel, et see herra ses manitud suhtes täitsa erapooletu on. Wastuoksa, ma arwan, et ta ainult sakslasele oma se taktitunde pärast Tallinna neidude aluspesu oma-dustest waikib.

Tartu õrnema soo jalanõudest ei ole seni küll ajakirjanduses juttu tehtud, kuid ega's see siis nii suur au polegi. Allapoolse wahitakse ainult siis, kui ülewal midagi wahiti ei ole. Meie akadeemilised naised oskawad teid oma wärwimütsiga niimõrd üllatada, et hoopis ära unustate waadata, kas mütsi all seda wa' näolapikest ongi, alumisest poolest rääkimata. Paugu pealt olete wõidetud. Waga kasulik wõte, mis nii mõnelegi Cewa tütrele tanu alla saamist wõimaldab, ehk vähemalt kergendab. Kui te siiski sündinud jääkaru ehk Iaplane olete ja wärwimüts üksi teist wõitu ei saa, siis tarwitsete akadeemiline lilleke ainult paar palitu nõopi awa-da, ja teile naeratab wagu paljulubawast wärwi-paelaga kroonitud rind.

No siin peab juba inimene, kas Metuusala wa-nune olemat, ehk kummagis püksi taskus kaks ja pool puuda jääd kandma, kui ta mitte ära ei sula, kui röösaakoore wõi praepannil.

Euroopaliku harenemisega ei maksa Tallinna naistel ka sugugi hoobelda: iga aus Tartu naisko-danik, nii abielu sidemetega köidetud, kui ka waba ja sadaw, annab napsu wõtmises, tiwarapsuta-mises ja kokaiini tarwitamises kõige wahwama kilubürgerile julgesti kümme silma omadest ette.

Wõiks ju weel sajal Isehääljel meie naistele kiituselaule laulda, kuid ehtsialgu aitab sellest. Lähewad muidu liiga ühketeks ja eneseteadwateks, mille tagajärjel mõningate eimise järgu tartwiduste hinnad siseturul wõiwad tõusta, surwet awaldades meeste, seega ka minu enese rahjakoti peale. Ma ei ole egoist, ise kannaks weel kahju, aga iga-sugune hindade tõus tähendaks rahakursi langemist, ja riigi majandusele kahju tuua ei ole mitte minu erapooletu kirjelduse eesmärk.

Nii palju siis naistest. Waatleme nüüd wähe teist tähtsat tegurit, — kunsti. Kas olete kuulnud midagi Pallas'est? Ah, ma näen te kahwatate, wärisete, tunnete oma abitust, olete walmis armu paluma. Ei, wennas, kui juba kord peale on ha-katud, tahan ma teie pealinna kõrkust lõpulikult põrmuks teha. Ütelge mulle, kus saab tallinnlane oma mõttelennule sarnast wabadust anda, kui tart-lane? — Teie mõmijete, ei tea mida wastata. Ma wastan juba ise: Olge lahked, tellige omale üks

Geri joonistus.

EESKUJULIK LINNAISA.

„Pagan võtaks! Niisugune asi tuleks tingimata lõbustusemaksu alla panna!“

—o—

platskaart Tallinnast Valgani, sellega on teil võimalus kuni Tartuni sõita, ja kõnnime siis koos Pallase kunstinaäitusele. Ma tahan teie wainu natuke harida.

Poeme trepist üles, maksame oma ilmalikust

warast nii palju, kui meie inimsus lubab, kunstijumalale ette ära. (järelmaksuga pole midagi teha, niisama ei panda ka wõlgunorimisi tähele, sest on juhtumisi ette tulnud, kus mõni sõge, kel kunstist niisama palju aimu, kui oinal mikroskoobist,

näitufelt wälja tülles raha tagasi nõudis. Selle tõitu on kawatus kassa tulewikus raudwõre taha asetada. On kindlam.) — ja meid lubatakse sisse.

Misfugune ilu! Seintel kiirgawad kõiksugu wärwide kombinatsioonid wastu. On jumalik tunne, nagu oleksid kallil sõja ajal hiigla akwarekl wärwi karpi sattunud. Süda lööb ärewuses, hing teeb waimustuses peadpööratawaid salto-mortaalesid, nõrga närwidega inimesed hakkawad sonima ja kukuwad minestusesse... Arusaadaw, kunst on ju ikka ja alati inimeste peale sügawat mõju awaldanud.

Loodan, et teil hea terwis on, kuid siiski soowitaksin enne üks sorokohwika balderjani sisse wõtta, et teie täiel mõõdul „nautida“ wõiks ja et ärakukkumist kartta ei oleks.

Astume lähemale ja heidame ankrusse teose ette, mille nimeks on nii luuletiselt kõlaw, kõrwale nii mahe sõna „Suggestioon“. Ehk meil kummagil küll wõõrakeelset sõnaraamatut ega Meneri legikoni kaasas ei ole, ega's sellepärast weel wälja maksta teha, et pildi nimetusest aru ei saa. Seda rohkem wabadust fantaasiale, sest niisama saladuslik, kui nimi, on ka pilt ise. Teie, kui mereäärne elanik, wõite omale elawast ette kujutada kilusoolamist, ehk Brasiilia riisi päralejõudmist Tallinna sadama. Mina aga süwenen enefesse ja õhkan unistawalt: „Jah, kui kena on tõesti see õõline wäljawaade Kassidoomelt, üle warentete, Emajõe pealse. Kajakad laulawad... Sismapiiril paistab Jänese kõrts ja Tiwoli Õlewabrik...“

On ju wana tõde, et maitseasjade üle ei waielda, sellest saame ka meie taipu ja ei hakka üks-teisel karwu kiskuma, ega silmi kriimustama.

Wenime edasi. Siin ripub jällegi hülge number, mis ennast aga alandlikult, ilma wähetna karjuwa toonita, nimetab: „Inspiratsioon“. Ehtne ja armas. Tema wastandiks on trostiw uhke, ja sellepärast ka mitte imponeeriw „Wariatsioon“...

Järgneb terve rida: Wibratsioon, Kulminatsioon, Situasioon, Positsioon, Dimensioon, Hallutsinatsioon ja weel palju „oonisi“. Igalpool puhast kunst.

Wõimata on kirjeldada, mis elab üle inimene, kõiki neid Eesti poegade wõimise tunnistuji waadeldes ja maitstes. Nähtawasti on aga taidurid ise seda muljet, mis nende „taidused“ rahwa peale saawad awaldama, ette näinud, sest karafin külma weega on wäga silmapaistwale kohale asetatud.

Olge nüüd nii kuritahhlik tartlaste wastu, kui te olete, kuid ma ei kahtle, et teie weel kawa üleelatud mõju all saate olemata. Näitufelt wälja astudes, saaksite minu küsimuse peale, kuidas meeldis, tingimata wastama: „Tänan wäga, ma ei tarwita raswase sealihä juure moosi!“ Ehk midagi sar-nast.

Ja niifugust hingetroosti wõite leida ainult Tartust, — Tallinnas ei ole see ka kõige rikkamatele marodööridelegi kättesaadaw.

Üpris palju wõetab Tartu kuulsust ka Weneri kohwipood. Mõni aeg tagasi, selle ajutusega wähe

tuttaw olles, lugesin ma mitmed korrad ajalehest, et seal wäga peenikesed proud igapäew oma tutwate musta pesu loputamiseega ametis olla, kuid nüüd wõin ma tõendada, et see lihtsalt tühi jutt on. Nimelt, astusin ma ühel ilusal päewal, oma pühast naitwuses, sinna sisse, ulatafin oma poissmehe pesupakikese kassapreili kätte ja ütlesin wäga wiisakalt: „Olge head, siin on kolm kōwa kraad, wiis pehmet ja kaks paari manshetta. Paluksin pühapäewaks walmis teha, on hädasti tarwis...“

Teps preili tegi niifuguse näo, nagu ma tema tādile konnafilmale peale oleks astunud, wiskas mu klantspesunatukele mulle tagasi ja sõnas politseiliku tooniga: „Noormees, siin ei ole pesukoda, kõndige edasi!“

See on ju küllalt kindel wastuwäide ülemal tähendatud keelepeksul. Kes weel Weneri laimata katsub, sellele soowitan minu eeskujul tõe jälgile jaada.

Weneris wõib saada raha eest siguri wett ja muid aineid, mis seedimist aitawad korratufes hoida, ilma rahata aga Tartu kuulsuji näha. Kaks lēbu korraga!

Saab kell 11 lõõnud, hakkawad paraadi marsis ilmuma: kõige ees Jehoowa poolt koitwadega õnnistatud lätlane, keda ümbritsewad sõnakuulelikud ja wälja dresseeritud „Klounid ja Saunid“. Ärge sellepärast mõtelge, et ta sirkuse peremees on, mitte põrmugi. Niisama, — asjaarmastaja. Mõnikord wõib näha tema palja pealae kohal „Purpurset surma“ lehwimas. See on siis, kui enam midagi lombardi wiita ei ole, ja Priidu juures krediid lõppenud.

Lätlase taga siblib poisikese õhtu kurniwiskaja, kes aga ettewaatlikult oma „lendawad sead“ koju on jätnud, sest Weneri ust ehitä lakooniline silt: „Es wird gebeten, keine Hunde mitzuführen“.

Ta on wiist targu aru saanud, et see manitsus mitte ainult koerte, waid ka teiste lojuste kohta maksew on.

Läheb natuke aega, seal kostab kuljuste helin. Olge julged, woorimehhi tükkis oma hobustega sisse ei lasta, see tuleb ainult Henrik Wisnapuu, „hõbedased kuljusted“ kaelas. Ta on weidi hiljaks jäänud, käis posti peal „kirja Ingile“ arasaatmas.

Ei puudu ka pitsiwahus, täispuhutud „sinisel purjel“ õõisuw Marie Under ja oma eelolewa „Hermafrodiidi päewa“ peale plaanisid sepitsew Friedebert Tuglas.

Juuakse, kokkuhoidlikud olles, kolm tundi üht klaasi kohwi, waieldakse, saadakse raskejalgsetekis ja mõnikord sünnitatakse koguni sünsamas, ilma ämmaemanda abita, omi töid. Istutakse, kuni aeg tuleb lõunale minna Obrami kõrtsi.

Kes hommikupoolle wõimalust ei oskanud püüda Eesti kirjanduse tugesti näha saada, see ei pruugi weel sellepärast Emajõkke tormata: peale lõunat on terve komplekt jälle Weneris koos.

Ja nii iga päew. —

Soo, armas sõber. Ma arwan, et olemata rää-

kinud! Ega te nüüd enami vastu waidlema hakka, et Tartu Tallinnast ees ei ole.

Ja kui wäga soovite, siis on meil veel olemas pontoonjild, ülikool, naiselts ja Juudi kirik!

Kas saite nüüd?

Küll on mõnus ennast ühe peenema linna kodanikuna tunda!..

—o—

Esipromt ajalehtede sõnumite juurde.

Naiseltsil on uuem hool,
et neil antaks monopool
müüa meestel tipsukest, —
ise saaks ka lonksukest.
Rinnalaste warjupaik —
waata lapsi, mitt' üks maik
nad ei külma falli seal...
Kraadiklaas küll kümne peal,
aga ikka kifa weel!
Jooks end täis, nii paha meel.

Kilulinna salaurkad.

Henrik Saar'e (Jnts) romaan.

(Järg.)

„Seaduse nimel, wõtan teid kinni.“

„Soe,“ muigas Linds. „Ei tea, mis juhtes?“

„Pole teie asi. Kuidas teie nimi on?“

„Päit Linds.“

„Dass on?“

„On.“

„Kui on siis näidake juba.“

„Ma mõtlesin, et ntuidugi usute.“

„Wait.“

„Oleme rääkind.“

„Lähme!“

„Jäeb sellega!“

Habermann oli nii wiisane, et ta Lindsle vastu nagu pidi lööma lugupidamata wahelusegamise eest, kuid suutis ennast weel pidada — häbenes möödaminejaid.

„Ma wiin ta nüüd üksigi kohale,“ sõnas Artur.

„Te ürge laske endid enam oma teistest ülesandest eemaldada. Ja Leets võib Jumala rahuga oma teed minna.“

„Aga kui see Linds ära putkab?“

„Wõime tal ju käed raudu panna.“

See wastus rahuldus kõiki.

Kui Lindsel käed raudus, lahkusid teised ja Artur hakkas wangiga Wene tänawa poole minema.

Nad läksid kõrwti.

„Noh, kas nüüd kukkusid sisse?“ küsis Artur.

„Ei tea milles?“

„Saadi sind kätte.“

„Tule juba appi, ma pole ennast peitnudki.“

„Wäga hea. Aga nüüd tunnista üles.“

„Ei tea, mis?“

„Kuhu ja Habermanni panid?“

„Misuguse Habermanni?“

„See kes sinu korteris elas.“

„Minu korteris pole peale minu keegi muu elanud. Wõib olla enne mind.“

„Küll sa üles tunnistad, kui tappa saad.“

Linds aimas juba, et kui käest pääseda võimalik ei ole, siis rappasaak kindel on. Wihlasi ütles ta aime, et tapetu Habermann ta wiijale wäga ligidane isand pidi olema — kuidas muidu teati, et ta Linds juures elanud ja seal tapetud. Kui kuigi Linds tahaks, kuigi teda wõi surmiks peksetaks, ei teaks ta ikkagi juhatada, kuhu jäi Habermann.

— Mis pidi aga tähendama see, et üks nuuskur end muutnud Habermanniks? — käis tal läbi pea. Ta pidi juba küsima, aga suutis ennast weel pidada. Pareim juba näidata, et ta Habermanni ülesõidse tundnud pole ja tema koopiasst ka midagi kahelda ei tea.

Et Habermannil käed raudus ja ta kõwad sammud astus, arwas Artur julge olewat ta ees kõneda. Põgeneda ta nii kui nii ei saa, kofje kuulda. Nad läksid.

Waene Artur! Tal ei olnud aimugi Linds kaastlastest, kes neid silmnäolt tähele pani ja ümber ringi postkontori nurga juurde ette vastu jooksis.

Artur läks täis iseteadwust edasi, Linds kannul.

Artur kuulis Linds kopsiwaid samme ja oli uhke oma saagi peale.

Ta jõudis arestimaja ukse ette.

Pööras, kuid sel silmapilgul läksid sammud tema seljatagant. mööda.

„Pea!“

Möödamineja jäi seisatama. See ei olnud sugugi Linds. Ei koguni maskeeritultki mitte!

„Wabandage!“ pööras mööras, hästi riides isand, Arturi poole. „Teie hüüdsite mind?“

Artur oli silmapilgu nagu juhmi kohmetu. Sõnas siis:

„Ei.“

Mööras läks edasi ja kadus nurga taha.

Artur mõtles.

— Ei, tingimata, oli see Linds kaastlane, kes poole tee peal Linds sammust hakkas tampima, kuna Linds ise maha jäi. Aga kuhu pani ta käeraud?

Artur oli segane. Keda jälgida?

— Wast ei ole see uus herra weel kadunud. — mõtles ta ja tormas sellele järele.

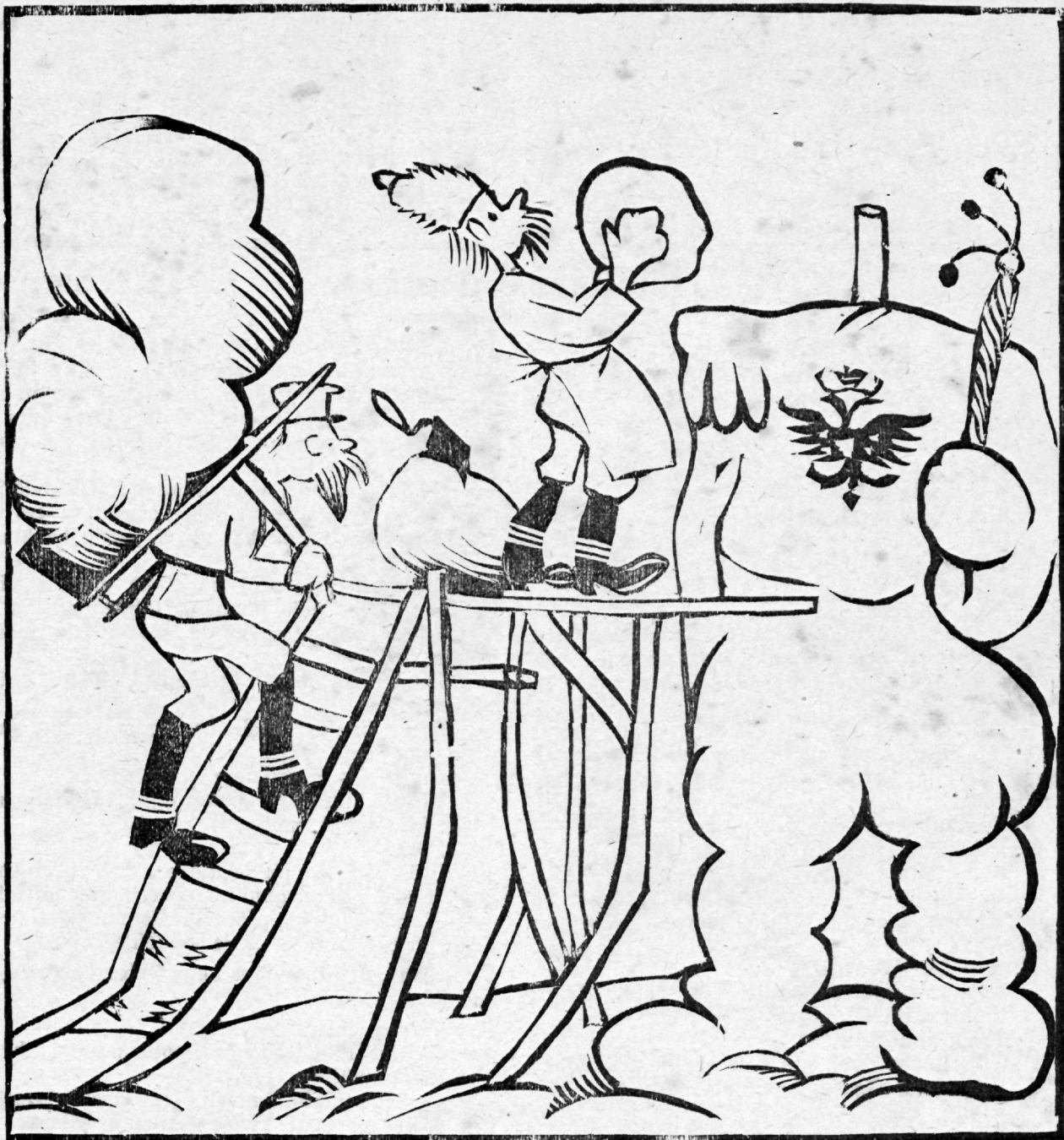
Uulitsanukale jõudes, nägi ta aga, et põikuulits juba tühi. Tähendab, jäljed kadunud.

— Lindsit otsima minna?

See paistis Arturile weel enam lootusetam ja ta ei saanud ennast tagasi hoida, et mitte ennast lõimata:

„Oh, ma igawene ees!“

(Järgneb.)

KILPLASTE TÖÖ.

Wene walged kawatsewad talwe läbi energiliselt isamaa ülesehitamise tööd teha ja loodavad, et kewadeks Wenemaa uuesti ülesehitatud on.

LUGEJATELE.

Praegu, kus kõik „hinnad langewad“, tuleb teile nii imelik ette, et „Meie Mats“ oma hinda tõstab. Aga ei ole parata. Trükitöölised nõusid palka juurde ja „Meie Matsi“ trükkimise hind panti kal-

limaks. — Trükkikoda tõstis hinda ja „Meie Mats“ oli sunnitud oma hinda ühe marga võrra tõstma.

Austusega „Meie Matsi“ taluwalitsus.